

ORGANISACIÓ SISTEMÀTICA D'UN «ARXIU DE ETNOGRAFIA I FOLKLORE DE CATALUNYA» (1)

I

Gènesi i missió del nou Arxiu

L'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, els trets principals del qual anem a exposar, ha nascut com un desenrotllament concret i més especialitzat dels treballs de l'*Arxiu de Psicologia i Ètica hispanes* establert a la nostra Càtedra d'Ètica (Facultat de Filosofia i Lletres) de la Universitat de Barcelona. (2) Una elemental exigència de la divisió del treball amb l'objecte d'obtenir un major rendiment científic d'una banda, i de l'altra, la intel·ligent i entusiasta col·laboració aportada pel distingit alumne de les Facultats de Dret i Filosofia i Lletres, D. Josep M.ª Batista i Roca, han decidit al professor que sotscriu, a llençar-se no sense alguna vacil·lació, a aquesta nova empresa.

La missió del nou Arxiu consistirà essencialment en recercar, recollir i sistematitzar aquelles manifes-

(1) El present estudi-programa d'orientacions fou publicat en Novembre prop passat com 1.er fascicle-circular de l'Arxiu, fent-se'n una doble edició catalana i castellana. El reproduïm aquí per a donar unitat a aquesta tanda d'ESTUDIS I MATERIALS que ara inaugurarem, complint ço promès.

(2) Sobre'l funcionament i treballs de l'esmentat *Arxiu de Psicologia i Ètica hispanes*, vegin-se els nostres opúscols: *Programa de Ètica con indicaciones sobre el método de Cátedra*, i *Ètica hispana (orientaciones y proyectos de Cátedra)* - Madrid, 1912, i molt especialment les *Memorias de la Cátedra*, corresponents als cursos de 1912-13, 1913-14 i 1914-15.

tacions espontànies i populars, actuals o històriques, reveladores de la psicologia moral del poble català en ses relacions amb els altres pobles ibèrics.

Anem, doncs, a escometre una empresa d'exploració de l'espiritualitat col·lectiva catalana, sobre tot d'aquelles capes més ingenues i sentimentals, que avui per avui són encara les que resten més inèdites. I dintre d'aquest pla de treball, res, per aparentment insignificant que's presenti, no pot deixar d'interessar a l'investigador: el curt i sentenciós adagi, la llegenda brodada per una munió de generacions, la nova inflexió del llenguatge denunciadora d'un nou sentiment general, fins a les més altes i originals creacions consuetudinàries d'ordre estètic, moral, jurídic i econòmic.

Apenes esboçada la idea, ens donem compte perfecte de la transcendència i dificultats de la obra. Sabem que aquesta per sa pròpia naturalesa ha d'ultrapassar les modestes parets de la Càtedra, puix interessa d'aprop, tant com al moralista investigador, al literat i a l'artista, al filòleg, al jurista, a l'economista, al polític seriós i capacitat, al sociòleg. Ni se'ns amaga tampoc que'l futur Arxiu podria convertir-se, a la llarga, en un nou i poderós instrument de treball al servei de l'historiador psicòleg: «nostra Historia — tenim dit en altre lloc ⁽¹⁾ — àdhuc la documentada i feta a base d'arxiu, peca sovint d'innocent i encongida per haver atribuït excessiu valor a les fonts oficials i postergat altres fonts que són expressió del comú sentir de les èpoques.»

Quant a les dificultats, repetim ço que deiem en 1910: «concebim aquesta magna obra, no certament com el fruit precipitat d'un esforç individual i gegantí, sinó a manera de resultat del treball persistent, contrastat,

(1) *Ética hispana (orientaciones y proyectos de Cátedra)* abans citat, pàg. 18.

solidari entre diversos nuclis de gent investigadora actuant des de les respectives regions hispanes, i àdhuc de successives generacions» (1). Aquesta col·laboració d'altres centres hispanes la considerem indispensable per assolir una visió integral dels resultats de conjunt.

II

Els cooperadors de l'Arxiu

Intentem organitzar un nou centre de treball a l'entorn del nucli permanent de la nostra Càtedra, una mena de cooperativa de producció intel·lectual, amb la mira expressa ara d'acoblar valiosos elements extra-universitaris. No's tracta d'anul·lar o absorbir els esforços individuals o col·lectius dels nostres folkloristes, ans al contrari, l'existència i vigorisació llur és condició necessària per a la nostra actuació. Aspirem solament a imprimir unitat, cohesió i disciplina a aquelles iniciatives isolades i a procurar per tots els mitjans que les recerques disperses, deixant en tot cas d'ésser objecte de pur entreteniment, esdevinguin materials útils de ciència.

Heusaquí com, sense proposar-nos-ho, àdhuc procedint d'altres camps d'estudi i intentant finalitats més complexes, la nostra Càtedra entra a conrear, en la mateixa casa pairal de la Facultat de Filosofia i Lle-

(1) Comunicació llegida en el Segon Congrés de l'Asociación española para el progreso de las Ciencias, celebrat a València (Maig de 1910). V. vol. VI del cit. Congrés, pàg. 101 i segs.

tres de Barcelona, una part—i no la menys important—del copiós heretatge del doctor D. Manuel Milà i Fontanals, introductor i mestre del Folklore entre nosaltres.

A més dels treballs dels alumnes i ex-alumnes, l'Arxiu es nodrirà amb la contribució que voluntariament vulguin aportar-hi els estudiosos extra-universitaris, qualsevulla que sia llur procedència. Tots tindran la consideració de *cooperadors*.

Els *avantatges* que oferim als cooperadors són :

- a) Dret d'estudiar a la Biblioteca i a l'Arxiu.
- b) Dret d'assistir a les sessions.
- c) Dret de rebre gratuïtament les publicacions de l'Arxiu.

d) L'Arxiu, valent-se dels materials en ell continguts, respondrà a totes les consultes que'ls cooperadors li dirigeixin sobre qüestions d'Etnografia i Folklore.

e) L'Arxiu facilitarà la comunicació entre'ls cooperadors per a la recerca de notícies faents als treballs empresos. A aquesta fi es publicaran i repartiran entre els cooperadors els noms i adreces de tots ells.

A canvi dels anteriors avantatges, és precís el compliment dels següents *deures* :

- a) Per tal de reunir tot ço publicat i que en el futur es publiqui sobre Etnografia i Folklore de Catalunya, cada cooperador trametrà a l'Arxiu tots els llibres, opúscols i articles per ell publicats. Si això no fos possible, remetràn els cooperadors una nota ben detallada de llurs obres folklòriques, amb indicació precisa de la publicació on tal vegada s'insertin i del lloc on poden ésser consultades o adquirides; però serà obligació d'aquells enviar a l'Arxiu tot ço que en el successiu publiquin. A més de les publicacions propies, s'agrairà també el donatiu d'obres d'altres autors folkloristes.

En tot cas es farà constar, en les mateixes obres rebudes, el donatiu i les persones dels donadors.

b) Respondre a les enquestes que se'ls faci.

Hi haurà dues classes de cooperadors : col·laboradors i corresponsals.

Col·laboradors seràn aquells qui, dedicant-se habitualment a estudis etnogràfics i folklòrics, vulguin contribuir a les tasques de l'Arxiu amb ses publicacions i recerques.

Corresponsals seràn aquells qui sense ésser professionals del Folklore, però sentint afició a aquests estudis com a persones cultes, es disposin a contestar a les preguntes que se'ls dirigeixin i a practicar les gestions que se'ls encomanin.

III

L'inventari etnogràfic i folklòric de Catalunya

Tal és la tasca primordial, immediata, que voldriem portar a terme i que tenim ja començada.

Existeix a Catalunya, Valencia, Balears i en general en les terres de llengua catalana una copiosa tant com ingenua literatura folklòrica, dispersa en llibres, fascicles i especialment en articles de les revistes i dels diaris locals. Aquesta interessant producció resta en bona part ignorada no ja dels erudits, sinó fins dels mateixos aficionats. S'imposa, doncs, abans que tot, recollir-la, arxivar-la i ordenar-la, a fi de posar-la a mà de fothom a qui li interessi. Però a aquesta

primera operació ha de subseguir-ne una altra, és a saber, la formació del corresponent Catàleg en el qual, a més de l'ordenació per autors, desitjariem establir totes aquelles classificacions per materies, que més poguessin il·lustrar als estudiosos.

La realització d'aquesta tasca—és precis repetir-ho—exigeix el concurs generós dels mateixos autors, als quals una vegada més preguem la remesa de les publicacions llurs i també de totes aquelles notícies que interessin al nostre comès.

L'inventari de la producció folklòrica catalana pot constituir una veritable revelació des de molts punts de vista. Sempre hem cregut que l'afició folklòrica, tant persistent i estesa a Catalunya, lluny d'ésser un fenomen esporàdic o casual, és una manifestació primitiva i indisciplinada d'aquell afinat sentit d'observació, d'aquella espontania tendència psicològica, d'aquella ben provada vocació historicista, que són notes clarament definides de la mentalitat catalana. Aquesta registrada afició folklòrica és, en pura veritat, un signe infalible del molt que podria fer-se a Catalunya el dia en què arribés a encarnar una escola científica d'observadors.

IV

Investigacions originals

Són ja iniciades, principalment a manera de notes disperses de l'*Arxiu de Psicologia i Ètica hispanes* de la Càtedra. Ens proposem des d'ara prosseguir-les

amb especial interès, metòdicament, i sobre tot amb mires a una ordenació sistemàtica.

Tots els cooperadors poden contribuir a l'obra amb llurs recerques personals, baldament sien simples notes. Els treballs hauràn d'ésser remesos amb la data corresponent i firmats. Aspirem a que amb el temps vegin la llum pública, sota'l nom dels respectius autors, aquells que ofereixin un veritable interès.

V

Projectes complementaris

Sense cap compromís de data fixa, apuntem els següents, a realisar paulatinament: la formació d'una Biblioteca especialisada d'estudis etnogràfics i folklòrics i materies afins; l'organissació d'altra Biblioteca-arxiu, no solament de llibres sinó, també de judicis sobre Espanya i l'anomenat « problema espanyol » o ibèric; l'establiment de relacions amb els principals centres etnogràfics d'Espanya i de l'estranger; la celebració de reunions periòdiques, des de la sessió íntima dedicada al canvi d'impressions sobre la marxa dels treballs, fins als cursos especials organissats com ampliació d'estudis de la Càtedra d'Ètica; la investigació col·lectiva sobre temes concrets, feta en les mateixes comarques catalanes, teatre originari de les observacions; i, per fi, la preparació d'una publicació periòdica d'« Estudis i Materials d'Etnografia i Folklore de Catalunya », que vingui a ésser l'orgue vivent de l'Arxiu.

En successives circulars anirem marcant els passos, curts però fermes en el possible, de la nostra actuació.

TOMÁS CARRERAS I ARTAU.

Universitat de Barcelona
Facultat de Filosofia i Lletres